ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 155 — Субота, 18 децембар 1954

Мики и Шиља као истраживачи

10

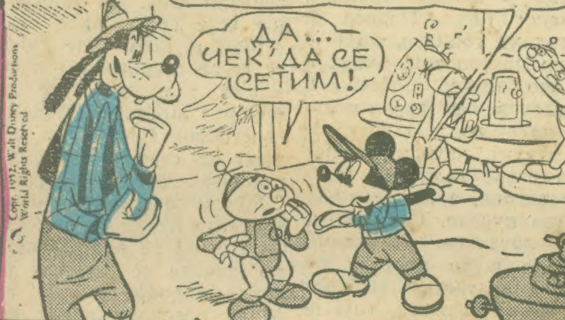

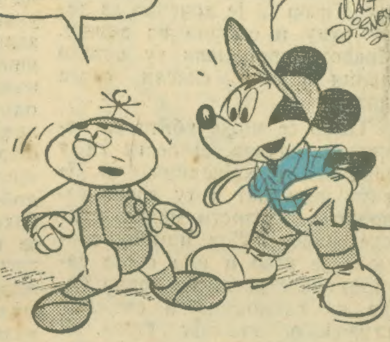

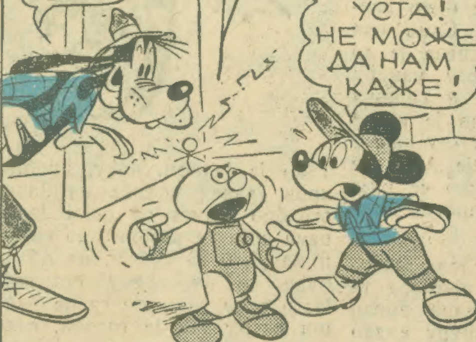

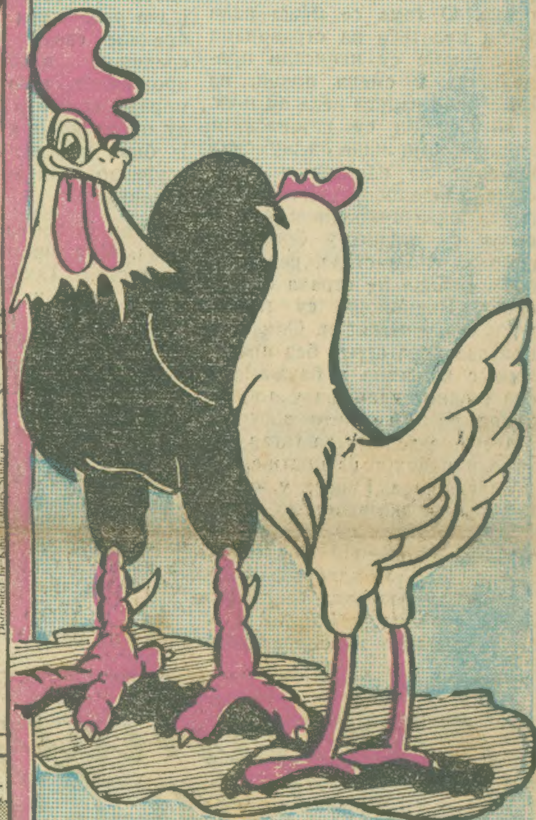

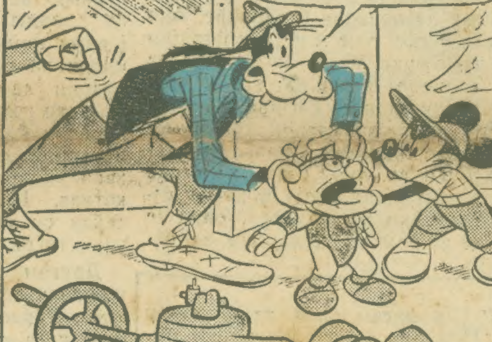

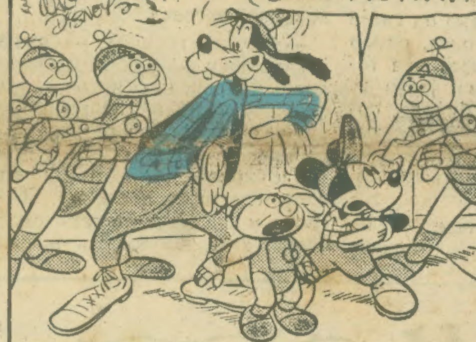

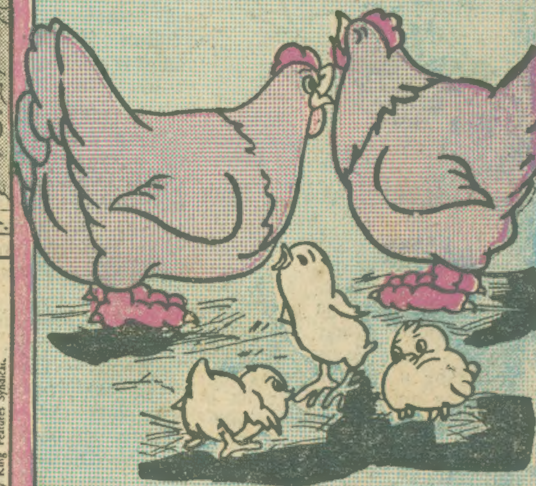

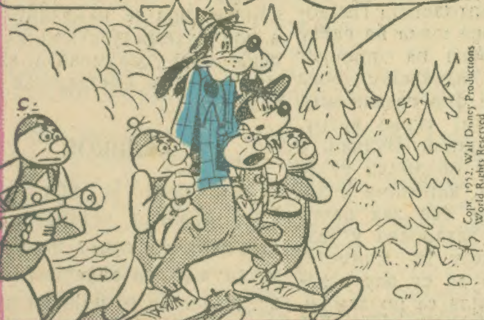

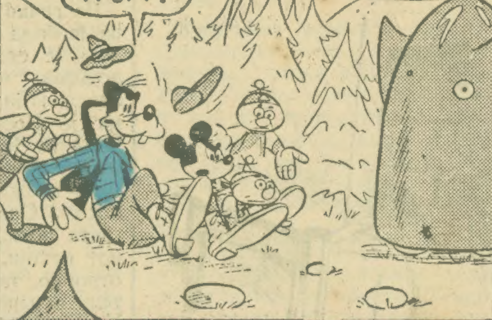

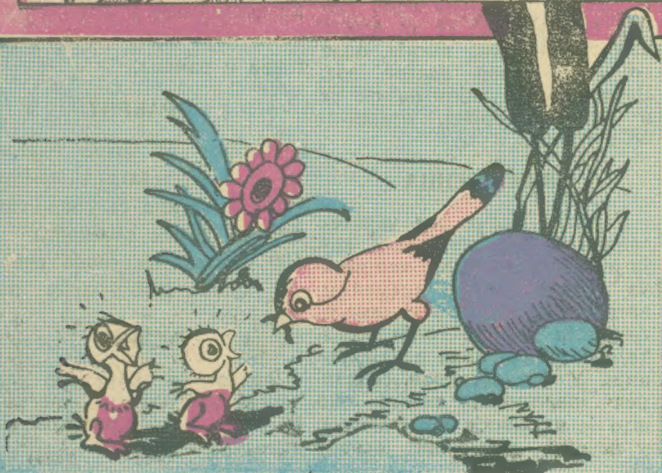

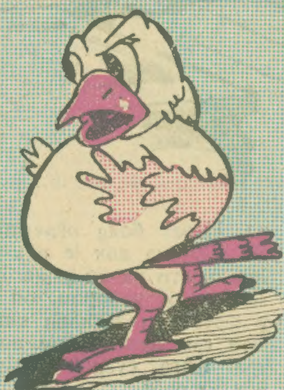

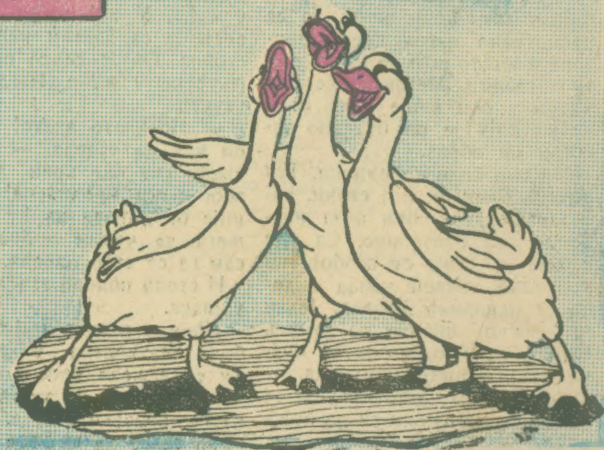

ЛОВ НА ТИГРОВЕ

Сваки лов има своје чари, али, изгледа, ниједан толико као лов на тигрове. Човек се ни у једном не излаже тако великој опасности као у овоме. Исто тако, он не осети нигде већу лепоту тога спорта. Не би требало сметнути с ума да лов на тигрове у Индији није само спорт, него и државна потреба, јер има крајева где тигрови праве такве ужасе и пустошења да им просто нема равна. О томе се може наћи доста података на страницама књига које су написали природњаци и смели ловци, па ћемо овде изнети неке од њих.

— Тигрови су најопаснији за људе који живе од шумских плодова, за пастире и скупљаче сандаловог дрвета, — прича један природњак. — Пастири су стално у бризи не само за своја стада, већ и за себе. Већина их страда од тигрова. Писмоноше су такође у сталној опасности. Они који пролазе кроз шуму без пратилаца с копљима и бакљама и без сталног ударања у добош, никад не могу бити сигурни, а често се дешава да тигар одвуче и понеког из пратње. На прелазу реке Гунеа, у области Гуцерати, једном су у току две седмице, из дана у дан, тигрови одвлачили по једног писмоношу. У клисури Куткум-Санди налазила се стално једна тигрица у заседи и у току неколико месеци свакога дана убијала по једног човека, међу којима је било дванаест писмоноша. Само ова једна животиња успела је да прекине сваку везу између средишне власти и горњих провинција, тако да је влада морала да обећа знатну награду ономе ко је убије. Али, све је било узалуд; нико се није усуђивао да пође против овог чудовишта.

Тигар је веома смела животиња. Има много примера те смелости. Тако један ловац прича да је у Теапуру видео тигра како се шета ноћу по веранди куће једног енглеског инжењера. Он даље вели да је убио једног тигра непуних четрдесет метара далеко од своје куће. Један тигар, опет, однео је понија који је пасао на терену за голф. Други један упао је у шталу за биволе, поклао неколико њих и страховито израњавио чувара који је пошао да види шта се догађа у штали.

Кад је тигар гладан, он не преза ни од напада на човека. Тако је једном, ноћу, пробио кров једне колибе на Јави, зграбио једног од осам Јаванаца који су седели око ватре и одвукао га собом, не обзирући се на дреку осталих. Исто тако као што га не плаши ватра кад је гладан, слабо га може задржати и вода да би дошао до своје жртве. Он је у стању да скочи у воду и плива за чамцем да би се докопао веслача.

— Можда грешим, — пише један ловац, — али верујем да лав неправедно носи назив „цара животиња", пошто тигру више доликује ова титула. Нема на свету јаросније, опасније и крвожедније звери од овог становника џунгле. Тигрове може да лови само смео човек, који је унапред решен да се изложи највећој опасности.

Нема ловца у Индији који не жели да улови бар једног тигра. Тешко је описати одушевљење које обузима ловца кад пред собом угледа обореног тигра који је учинио толико зла у пределима где је живео.

— Кад тигар пође у лов, његови покрети су еластични и свака шапа спушта се на земљу веома обазриво. Видети тигра кад скочи осам до десет метара, то је чудесан призор. Његова снага је необична. Видео сам га кад је одвукао једног одраслог бика неколико стотина метара далеко.

Тигар вреба и прикрада се својој жртви, затим се у неколико скокова сручи на њу, и то већином спреда, на груди, обухвати јој шапом врат и зарије канџе у потиљак тако јако да и снажнију животињу сруши на земљу. Брзина којом тигар напада испуњава човека ужасом. Један ловац прича како је тигар од гоњене звери постао гонилац. Рањени тигар, бежећи исушеним речним коритом, ишчезао је иза једне стене. Ловац је пожурио за њим, и не слутећи да га лукава звер чека у заседи. Кад се ловац нашао пред њом, она је као муња скочила на њега. Ловац је хтео да пуца, али га је спречило грање. Тигар га је дочепао за леву руку и оборио на земљу. Срећом, припуцали су остали ловци и тако спасли свога друга.

Тигар се може убити на неколико начина. Довести га у шкрипац с хајкачима, то је скуп подухват и ту треба изложити опасности многе људске животе. Лов помоћу слонова је стар и има своје занимљиве стране. Ту ловци седе на слоновима и са свих страна опкољавају тигра. У таквом лову узму учешћа често стотине људи. Тигар осећа опасност и тежи да побегне, али кад је рањен он је у стању да нападне и слонове. Ако га у скоку не заустави куршум из пушке, он се зачас нађе на слоновој глави. У истом тренутку слон се сагиње и настоји да тигра згњечи притиском главе о земљу. Грдосија се упиње из све снаге да стави макар једну своју ногу на тигра. Ако му то успе, онда је с тигром свршено, јер за неколико тренутака од њега остане само изгажена, безоблична маса. Неки полазе у лов на тигрове само помоћу једног дресираног слона, а неки ловци попну се на дрво и чекају да им звер дође надомак пушке.

По мишљењу многих ловаца, ноћни лов на тигра има нечег необичног у својој привлачности. Километрима далеко од сваког људског насеља, ловац се налази остављен сам себи. Живци су му напрегнути због сталног очекивања и ослушкивања. При месечевој светлости уобразиља живо ради и ловцу се чини да из блиске шуме излазе животиње којих нигде на свету нема. Понеки слепи миш који му пролети испред очију за тренутак одагна ове чудесне визије, а крик буљине, који у тој језивој тишини одјекује километрима далеко, опомене ловца да није сам, те он поново напрегне живце и настави да вреба с висине свога дрвета, а за то време у џунгли се одиграва трагедија животињског света, где јачи уништава слабијег.

Ево још једног податка из забележака енглеског поручника Рикеа, који је убио 68 тигрова, три пантера и 25 медведа, а многе је ранио.

— Са двоцевкама, гониоцима и с неколико срчаних паса, упао сам у шипраг тражећи заплашеног тигра. Напред је ишао главни гонилац, који је пажљиво пратио траг звери и одређивао правац. Десно и лево наступали су други с пушкама на готовс. За њима је ишла музика, четири до пет добоша разне величине, цимбали и рогови, а из пиштоља се стално пуцало. Сабљама и дугим ловачким копљима наоружани људи пратили су музику, а пратњу је сачињавала и чета праћкаша, која је непрестано бацала камење у густиш и тиме још више плашила звери. Тигар се није усуђивао да нападне тако бучну гомилу. У оваквим случајевима најтеже је држати гониоце на окупу, јер су често склони да се растуре. Тако је један гонилац изгубио стрпљење и бацио се на тигра са исуканом сабљом, али га је звер ухватила и страшно осакатила. Његови другови притекли су му у помоћ и натерали тигра у бекство.

Другом приликом Рике је пошао у лов са четрдесет хајкача. Убрзо су наишли на тигра, кога су ранили, али им је он побегао. Његова рика неко време је одјекивала џунглом, па се утишала. Тигар се одвукао у трску, тако да га нису могли гађати. Идући за њим, људи су дошли на једну чистину, где се губио сваки траг. Узалудна су била сва трагања. Рике и његов друг Елиот ишли су пред свима и пажљиво гледали у земљу не би ли шта приметили. Наједном је одјекнула страховита рика. Из јаме прекривене травом искочио је тигар и сручио се на Рикеа. Овај је имао толико времена да са даљине од два-три корака опали из обе цеви у главу звери, која се изви устрану, и нападе његовог друга, пре него што је овај могао да нанишани. Све се одиграло муњевитом брзином. Тигар је шчепао онесвешћеног Елиота за мишицу и вукао га према јами из које је искочио. Али, у томе га је спречио метак у мозак, тако да се звер скотрљала преко своје жртве.

Тигар је сродник лава и, заједно с репом, може да буде дуг два, три, па и четири метра. Има их више врста, али је најпознатији бенгалски или царски тигар. На јасној жуториђој основној боји налазе се дивне тамне попречне пруге. Реп има тамне прстенове, а на крају нема ките. Тигар живи само у Азији и његово царство заузима велик простор. Не пребива само у жарком појасу већ и даље од њега. Он живи у џунгли, у тршчаним и жбуновитим шумама, али га има и у близини села и градова. Његова омиљена места су речне обале обрасле непроходним жбуњем, а највише воли да се одмара у хладу густог дрвећа, кроз чије се круне једва пробија покоји сунчани зрак. Он тражи жбуње чије гране висе са свих страна и тако чине свод. Ту се тигар сакрива да би се одмарао, а и да би се лакше прикрао жртви. У степама југоисточног Сибира он се одмара на стрмим стенама или рашчисти снег око жбуња.

Жртви се прикрада нечујно. Може да прави снажне скокове, пентра се брзо и окретно по дрвећу и сигурно плива преко широких река. У стању је да прескочи поток широк близу девет метара. Тигар није искључиво ноћна животиња, али најрадије крстари у часовима пре и после заласка сунца. Он је чест гост на појилима, солилима и шумским путањама, где поставља заседу, чекајући у њима животиње и људе. У југоисточном Сибиру он лети посећује сваке ноћи места на којима се испарава со и где долазе јелени да је лижу. Изузевши слона, носорога, дивљег бивола и још неке животиње, он напада све друге, али то не значи да се и са овима неће понекад ухватити у коштац. Радо гони дивље свиње, јелене и антилопе, а кад је гладан једе и мишеве. Тигар радо напада дивљег вепра, али, по причању неких ловаца, борба често може да буде страшна. Један ловац вели да је посматрао једну овакву борбу из које је тигар отишао покуњен. Најбољи мамац који му постављају ловци јесте млад биво.

ЈУНАЦИ СА „АЛБАТРОСА"

РОМАН ОД Е. КОРМА

(19)

— Отићи ћу, чико... Реци ми само да ли се одавно тучете?

— Биће читав сат.

Затим сам дознао да су разбојници напали на насеобину одмах после нашег повратка. Они су се лагано прикрали кроз парк и покушали да продру кроз прозор. Но, ту их је чекала заседа. Пушчаним плотунима разбојници су били одбачени у парк. Заузевши места иза дрвета, они су пуцали на кућу, али се нису усуђивали да изврше други јуриш.

Пуцњава се наставила до зоре. Потом се све утишало. Посматрајући с прозора, приметио сам кретање по парку: кроз жбуње, ка планини, пробијаху се неки људи. Ја се несмотрено нагох преко прозора и умало што то нисам платио главом. Метак с треском удари у рам више мене и иверка коју је он отцепио загреба ми образ.

Ми смо били победници. Тек што је свануло, мој стриц, капетан Болтерс, Бен и ја изиђосмо из насеобине. Са оне стране с које су разбојници управили главни напад видело се неколико лешева. Један је лежао ничице на земљи. Одмах сам познао жуте чизме са огромним мамузама.

— Главом дон Мигуел! — рече Бен нагнувши се да боље види.

Дон Мигуел Ечегерај нашао је смрт у потери за златом.

Недалеко од њега спазих шешир у који је била забодена велика брилијантска игла. Он је припадао Антонију, Шпањолчевом помоћнику. Сам Антонио, такође мртав, лежао је под рододендроном, допола покривен његовим рецкастим лишћем.

— Сад разумем зашто нису поновили јуриш, — рече Гро Болтерс. — Они су још одмах у почетку изгубили старешину. Ми смо срећно прошли. Иначе, да овај зликовац није погинуо ко зна шта би било.

У једном жбуну нашли смо још два рањена разбојника. Оба су били Чилеанци. Једноме је била пребијена нога, док је други био рањен у груди и тешко дисао. Одмах су их пренели у насеобину.

Потресен свим оним што сам видео, пожурих да се вратим у кућу. У одаји где су биле врећице са златом нашао сам стрица. Он је седео главе загњурене у шаке. Изгледао је утучен.

— Проклето злато! — рече он кад ме угледа. — Оно не вреди све ове крви која је због њега проливена! Да ми није било наде да ћу помоћу њега да чиним добра, давно сам га се хтео одрећи.

И стриц поново зарони главу у шаке.

Уђох у велику собу која је била претворена у болницу. Ту су лежала четири рањеника, а око њих се ужурбала по слуга, правећи завоје. Нисам имао снаге да слушам њихове јауке и хтедох да изађем, кад се појави Бен.

— Диме, — рече он. — треба да видиш још једног рањеника.

— Мартина?

— Не! Другога.

Изненађен тајанственим Беновим држањем, пошао сам за њим. На крају ходника он отвори врата и ми уђосмо у просторију, просто намештену собу. На широком кревету лежао је стари Џим. Груди су му биле увезане завојима натопљеним крвљу. Лице старчево било је бледо, а мутне очи гореле су неком дивљом ватром.

— Ходи овамо, дете! — прошапута рањеник.

Ја нисам знао да је стари Џим био рањен. Неколико минута пре тога пунио сам му пушке, а сада, ево, лежи блед и немоћан. Метак му је био прошао кроз груди, и то један од последњих метака.

Пришао сам старцу. Он с муком подиже руку и стави ми је на главу.

— Ето, Диме, данас сам био своју последњу битку, — изговори он једва чујним гласом. — И мене је најзад погодио метак. И право је! Колико сам само метака у свом животу ја испалио на друге!.. Диме, стало ми је било да те видим пре но што умрем... да те опоменем... да те посаветујем...

Али, старац није могао да доврши. У грудима му је шкрипало, дисање се прекидало. Израз бола огледаше му се у очима док је покушавао још нешто да ми каже. Исцрпљен овим напором, он клону у јастуке и затвори очи. Пошто сам неко време постојао крај њега, сузних очију изиђох из собе.

(Наставиће се)

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

КАКВА ЈЕ ТО ПАНДОРИНА КУТИЈА?

По грчкој митологији Пандора је била прва жена на свету која је створена на пропаст људима, по наређењу бога Зевса, који је био гневан што му је Прометеј украо ватру. Пандору је створио Вулкан, а остали богови обдарили су је свим дражима, даровима и лепотом. Она је сва зла овога света носила затворена у једној кутији, коју је Епиметеј отворио, тако да су зла излетела и раширила се по земљи. У кутији је остала само Елпис (Нада). Кад се за нешто каже: Пандорина кутија, онда то значи: извор сваког зла. Пандорином кутијом назива се и један астероид, откривен 1858 године.

КВИНТЕСЕНЦА

У прво време под квинтесенцом се разумевао етер, који је Аристотел додао као пети уз остала четири елемента: ватру, воду, ваздух и земљу, али који је, због своје финоће, важио као први и најглавнији. У фигуративном смислу реч квинтесенца значи: оно што је најфиније и најчистије у нечему, што чини његову суштину, језгро, скуп свега онога што је најбоље и најбитније. У хемиском смислу квинтесенца је најфинији део, а код алхемичара под квинтесенцом се разумевала главна материја за претварање метала.

ХЕЛИКОН

Хеликоном је код старих Грка називан четвртасти инструмент са девет жица који је служио за одређивање тона. Данас је то највећи дувачки инструмент у војним музикама који свирач носи преко главе и рамена.

ПРАКРИТ

Пракрит је назив извесног броја дијалеката у средњој Индији, којима се говорило и писало, поред санскрита, од 500 година пре наше ере па до краја 1000 године наше ере.

ФЕДИНГ

Фединг је повремено слабљење или потпуни престанак пријема звука приликом слушања радиоемисија.

У БОМБАЈУ

Др Милан Јовановић-Морски (1834—1896), књижевник, писао је, поред драма, и путописе: „С мора и са сува", „Тамо-амо по истоку", „Горе-доле по Напуљу". Ти путописи претстављају његов главни књижевни рад. Овде доносимо извод о Бомбају из дела „Тамо-амо по истоку".

Иако смо стигли у бомбајску луку око подне, сунце се већ нагињаше западу кад сам се после дужег одмора попео на горњи кров да разгледам околину у коју ме је бацила моја ћудљива судба. Хоће се броду иза дуга пута доста времена да се смести и обезбеди у овим водама.

*

Около нашег брода, на големим баркама, стоји гомила људи и спрема се да искрцава робу из магазина. Али какви су то људи! Кожа им је боје кестенове љуске, узраст осредњи, повисок, лубања дугуљаста, лице правилно, зуби бели као филдиш, коса црна као гар. Удови су прави као свећа и тако правилни да би сваки могао вајару седети за модел. Али што је најнеобичније на њима то је да немају нимало кошуље, а гаће су им веома кратке. Ова је „одећа" прикачена за бедра гајтаном исплетеним од сребрне жице. Чудновато: толика скромност у одећи, а толики раскош у чивилуку! Ти си ваљда већ погодио, мој читаоче, да су то староседеоци Индије — Хинди, а ја ћу ти само напоменути да је најзначајнија појава на њима што и најсиромашнији има на себи нешто сребра, тога оријенталцима најмилијег метала.

*

Неколико прегршти кухана пиринца и две-три банане, ето то је обед ових људи, и тај се ретко кад мења. Кад бисмо хтели да оцењујемо њихову снагу по храни, ми бисмо се љуто преварили у рачуну. Њихова се снага равна са снагом добро нахрањена мрнара, а не уступа јој ни у издржљивости. Ови људи раде од излаза па до заласка сунца. За то време одмарају се само толико колико им времена треба да ручају. Изгледа да се недостатак хране надокнађује климом.

*

Кад сам се успузао на високи, од тврдога камена озидани кеј бомбајски, било је осам часова, а то је време у Енглеза „рано ујутру". И овде, као у Египту, Европљани живе ноћу, а јутарња хладовина преспава се. Међутим, по предграђима у то доба врве урођеници, који устају рано... Енглески део вароши Бомбаја слабо се разликује од британских вароши у Европи. Исте простране али не високе зграде, исти скверови с парковима, басенима и монументима. Испод сваке је куће колонада. Прозори су на кућама необично големи... Живот у овом делу вароши отпочиње око десет часова.

*

Читава варош Бомбаји заузимље веома велики простор и подељена је према становницима њезиним на више делова. Свака, да речем, раса има своју особену насеобину. Најближа је луци унутрашња варош, такозвана тврђава, иако нема около ње никаквих утврђења. Вероватно је то место негда било утврђено, и име му је од тада остало.

*

Мрке Индијанке су средње величине, већином ситне прилике, али, као и мушки, веома лепа, правилна стаса. Лице им је овално, црте правилне; коса, црна и дуга, сплетена је у витицама обавијеним око главе и искићена белим веома миришљавим цвећем. Одећа им се састоји из три комада: прсник од свиле кратких рукава; један чаршав, обавијен около бутова, у облику пливаћих гаћица; и један већи чаршав, у који се умота тело, а крај се његов пребаци преко плећа. Чаршав је од танка бела мусулина, обично са скерлетастим порубом... Кад би се, по овоме што се виђа на Хинду-женама у Бомбају, прикупило све сребро што је на њима у целој Индији, имао би посла велики део целе енглеске флоте да га у један пут пренесе у Европу.

*

Зарад великог простора који заузима варош, а можда и зарад големе припеке, у Бомбају слабо ко иде пешке: све се то вози на свој начин. Осим сандука на обрамицама, у којима се енглеска господштина љуљка, на плећима кулија с једног места на друго, има у Бомбају три врсте возова. Два су европскога а један је индискога кроја. За странце има фијакера... За сиромашнију класу, а поглавито за пословну касту, има у Бомбају и трамваја. Ови циркулишу само по широким главним улицама. Највише се њима служи грађанска класа Хинда.

*

Како је Бомбаји главна индиска пијаца за Европу, то се могу у њему срести типови из свију предела големе Индије. Често виђамо по улицама прилике из унутрашње Индије, трговце са југа у богатоме златотканоме руху и са подножја Хималаја у њиховом живописном оделу од кашмирског ткања, богато извезена црним гајтаном. Овај разнолики народ по улицама не даје оку да се за часак одмори на једној слици. Тешто си се позадржао на једној ексотичној прилици, ето ти друге да привуче твоју пажњу на се.

*

Велика индустрија индиска гомила своје производе у Бомбају. Велике радионице ћилимова из Херата, коже из Сурата, шарених асура из Малабара, сребрног и златног накита из Делхија имају у Бомбају своја голема стоваришта, да и не помињем природне продукте којима ова земља обилује. И да није огромне архитектуре браманске, морали бисмо већ у овим лепим и разноликим рукотворинама уочити древну културу овога народа... Кад се смрачи, запале се лампиони: по пазару се разастре бледа светлост кокоског уља, у којој поједини предмети блеште из даљине... За време монсуна, од маја до октобра, Бомбаји се купа у киши.

*

Као свака сочна воћка Индија има својих гусеница, хоћу рећи привремених становника који ће, за дуже или краће време, како се прометну у златнокрилне лептире, да полете у своју постојбину натраг. Али ја нећу овај ситни свет да пуштам да ми квари осећаје побожног дивљења што сам у души очувао према овој исполинској колевци људскога рода.

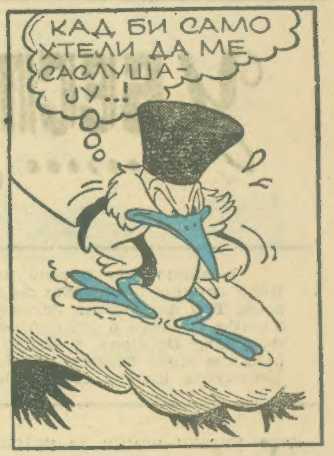

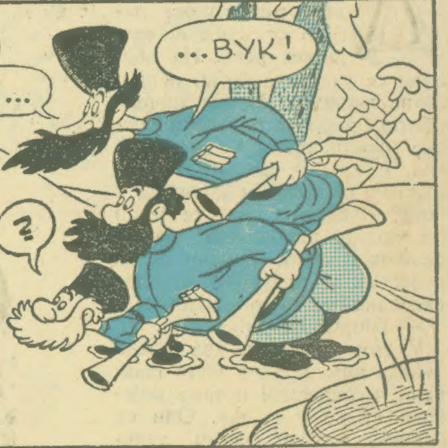

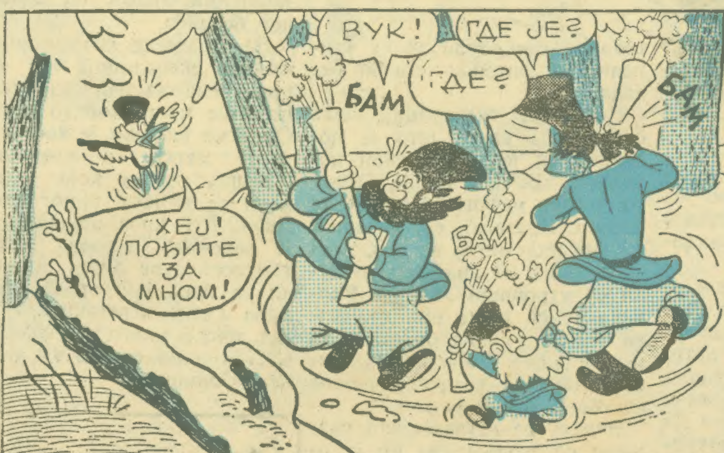

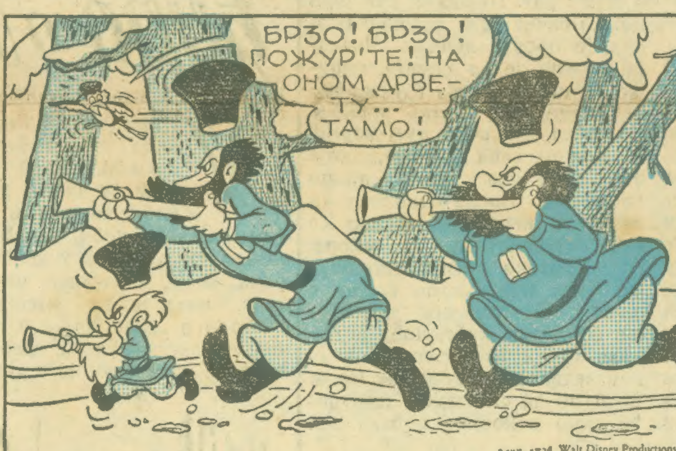

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

О ХРАНИ

Храну сачињавају животне намирнице зготовљене за исхрану човека. Људи обично употребљавају мешовиту храну, тј. намирнице биљног и животињског порекла, пошто она најбоље одговара физиолошким одликама њиховог прибора за варење, а задовољава и све потребе исхране.

Хранљиве материје (животињског, биљног и минералног порекла) служе човеку за исхрану, затим за изградњу ткива или за оправке квара у ткивима који настаје услед њиховог рада, или пак за производњу енергије (топлоте, рада) потребне за одржавање живота.

Хранљиве материје биљног и животињског порекла деле се на просте и сложене. У просте спадају: беланчевине, масти и угљени хидрати, а у сложене: месо, млеко, пасуљ, пшеница, воће, поврће и уопште све природне или вештачки створене животне намирнице. Све беланчевине немају исту хранљиву вредност, због мање или веће сварљивости или због тога што све оне не садрже такозване аминокиселине у својим молекулима. Већу хранљиву вредност имају беланчевине животињског него беланчевине биљног порекла.

Масти се налазе у организмима животиња и у плодовима биљака. Из масних делова животињског организма (сланина, лој, сало) добијају се топљењем, при чему отопљена

маст излази из ћелија, које се онда појављују у облику чврстог остатка (чварка). Масти из биљних плодова добијају се пресовањем или раствараањем. Њихов остатак, уљани колач, служи за исхрану стоке.

Хранљиве материје биљног и животињског порекла обично бивају сварене и ресорбоване (асимилација), па депоноване као резерва из које организам по потреби црпе енергију (дезасимилација). Хранљиве материје минералног порекла (вода, соли, кисеоник) служе само за оправку ткива. Њих уносимо у организам узимањем течне и чврсте хране и дисањем. Док се хранљиве материје биљног и животињског порекла депонују у организму, дотле се оне минералног порекла избацују. Уопште узев, намирнице биљног порекла имају мању хранљиву вредност од намирница животињског порекла. Начином справљања јела умногоме се може повећати сварљивост хране, нарочито биљне, па тиме и њена хранљива вредност.

Хранљиви оброк чине хранљиве материје које су потребне организму за 24 сата, тј. које су и по количини и по каквоћи довољне да се задовоље они потребни услови равнотеже у исхрани. Свако лице има, према околностима у којима се налази, своје специфичне потребе за храном. Но, и поред тога, могу се одредити извесни општи типови оброка исхране. Пресна храна састављена је обично од животних намирница биљног порекла и има предност над куваном, нарочито због већег садржаја витамина. С друге стране, она је мање сварљива, теже се искоришћава и даје мање калорија. Узимају је обично здравији људи, али се препоручује и код неких болести, као што су: болести желуца и црева, гихт и друге.

Дрворези и бакрорези

Пре него што је пронађена фотографија, књиге су се илустровале ручним радовима уметника, који су слике радили у дрвету. Та техника позната је под именом ксилографија. Доцније су дошли бакрорези, тј. слике су израђиване на плочама од бакра или месинга. Дрво на коме је израђена слика стављано је у слог и заједно с њим штампано. Слике израђене у бакру и месингу, тј. бакрорези, штампани су на посебном листу, као прилог. Отисци бакрореза били су скупи и јако цењени, јер су били оригинални рад уметника. Таква ручна израда клишеа дуго је трајала, па је и то повећавало цену књига.

☆

ТАНТАМАРЕСК

Тантамареск је мало позориште у коме игра само лице глумца, а удови су му вештачки израђени, у знатно смањеном облику.

☆

ФРАН-ТИРЕР

Фран-тирер је био добровољац, слободни стрелац, борац против Немаца у окупираној Француској у току Другог светског рата.

У беспутним областима Горњег Ориноко

Недавно смо писали да су у забаченим пределима Нове Гвинеје пронађени људи код којих још траје камено доба. Три француска истраживача објавила су још занимљивије податке о становништву беспутних области у горњем току Ориноко, у Венецуели. Док је за Таре, на висоравнима Нове Гвинеје, камено доба на измаку, Вајкаси из Венецуеле налазе се тек на почетку ове друштвене ере.

Дугачки чамци са истраживачима и њиховим пратиоцима лагано су клизили средином реке. На обалама се уздизала густа, непролазна прашума. Мучна тишина притискивала је водено и шумско пространство. Само покаткад, с каквог камена покренула би се видра и заронила у воду. Предвече, кад се један од чамаца приближио обали, необичан узвик излетео је из прашуме и покренуо чланове експедиције из обамрлости:

— Шори! Шори!

У том тренутку, два млада човека чије је тело било ишарано љубичастим цртама појавила су се у грању. Они су белцима махали својим луковима и давали им знаке да приђу. Из шуме су изишле још четири особе, такође ишаране љубичастом бојом, и кад су истраживачи ступили на обалу стали су да додирују одећу и обућу белаца тако свечано као да врше какав верски обред. То је био први сусрет чланова експедиције с најпримитивнијим становницима Венецуеле, Вајкасима.

Научници су кренули у прашуму да би пронашли извор реке Ориноко. Иако је то једна од највећих америчких река, занимљиво је да је све до недавно њен извор остао непознат белим људима, што је најбољи доказ неприступачности ових крајева. Међутим, ушће реке упознао је још Колумбо 1 августа 1498 године, кад се први пут искрцао на америчко тло.

Шпански освајачи покушавали су више пута да плове уз горњи ток Ориноко, трагајући за легендарним Елдорадом, златним градом на обали измишљеног Паримског Језера, али до изворишта никад нису стигли. Американац Хамилтон Рајс покушао је да се тамо проби је 1920 године, али је био приморан да устукне пред отровним стрелама урођеника. И доцније експедиције, немачка, америчка и венецуелска, биле су исте среће, све док није пошла ова група од три Француза, које је помогла и венецуелска влада.

Засад се с правом претпоставља да су Вајкаси најпримитивнији људи на свету. Од одела мушкарци носе само узицу око бедара, док жене не носе чак ни то. Коса мушкараца зачешљана је у виду круне, а главе су им пуне бразготина од удараца тојаге. Вајкаси се хране шумским плодовима и месом дивљачи. Једина добра су им лук и стрела, кресиво које се састоји од дашчице тврдог и шипчице меког дрвета која се пали трењем, и ножић, чије је сечиво начињено од секутића каквог глодара.

Села су им бедна и више личе на привремена станишта. Вајкаси су луталице, које се крећу кроз шуму у групама од десет до петнаест људи, трагајући за чопорима дивљих свиња. Они станују под заклонима од грања и лишћа, јер још не умеју да праве сталне колибе.

У овој земљи река и речица, Вајкасима није ништа познато о пловидби, јер немају ни чамаца ни сплавова. Не знају ни за отрове, које иначе добро познају готово сви примитивни народи. Но, они ипак умеју да затрују стрелу, трљајући њен врх о кору неког отровног дрвета.

Телесна и душевна заосталост Вајкаса је врло велика. Тело им је покривено вашима, трбух им је по правилу натечен, што значи да хронично болују од инфекције органа за варење, а шумска влага нагриза им плућа. Усто, племена ових примитиваца налазе се у вечитом међусобном рату.

Један од тројице француских научника пише:

„Раздао сам кутије шибица, али су их урођеници посматрали без икаквог разумевања. Кад сам креснуо прво палидрвце, нико се није усудио да понови мој покрет. Тада сам ставио палидрвце међу прсте једног урођеника. Држећи му руку, заједно смо запалили шибицу. У том тренутку он се тргао и пошао уназад, а затим се одлучио да и сам запали једну. Потом су и остали покушали да учине то исто. Доцније су се урођеници толико ослободили да су узимали без питања ствари белаца.

Иако је експедиција била снабдевена свим што је потребно за један озбиљан подухват, требало јој је више од четири месеца да стигне до извора. Кретала се брзином од три километра на дан, а за последњих 60 километара људи су утрошили 34 дана. Уколико су се више приближавали извору, речних брзака било је све више. Због њих је експедиција од тридесет чамаца изгубила осамнаест.

Чим су се истраживачи удаљили од реке, шума им је објавила рат. Прашума око Ориноко мрачна је и влажна. Ваздух је просто лепљив. Човечји кораци једва ремете тишину. Птице су ретке и нема готово никаквог трага живота. Да би се прокрчио пут, морају се ножем сећи лијане, које онда висе као мртви пипци хоботнице. После неколико километара пешачења, белац се већ стропоштава од умора. Влада готово потпуна помрчина. Вода непрекидно капље с дрвећа. Од ужасног крекетања огромних жаба, ноћу је готово немогућно заспати. У овом зеленом паклу човек може потпуно да се изгуби. Ако пође само неколико корака ван стазе, лако може да изгуби живот, јер се већ на два метра ништа не види. Ако случајно не избије на прави пут, заувек је изгубљен. Услед обиља растиња звук се одмах угуши и човек може да запомаже из свег гласа а да га сапутници ипак не чују.

У овим прашумама најстрашнију опасност не претставља велика дивљач, него ситне животиње. Истраживаче је одмах напала црна мушица, чији је убод веома опасан. С дрвета којипут падне права киша мајушних мрава, чији ујед изазива јако запаљење коже. Од уједа скорпиона човек се одмах разболи. Већ првог дана термити су појели облогу спроводника за трансформатор радио-станице.

Једно вече експедиција се несмотрено улогорила у близини великог мравињака, који је у висини од једног метра покривао површину од неколико стотина квадратних метара. То је било станиште бачакоса, великих црних мрава огромне главе. У поноћ, зачуо се необичан концерт. У збијеним редовима бачакоси су извршили напад на љуљашке за лежање и почели да секу заштитне мреже против инсеката. Људи су се нашли у великој неприлици. Мрави су их оставили на миру тек кад су се оградили пламеним зидом од запаљеног бензина.

На шездесет километара од извора, експедиција је била принуђена да напусти чамце. На томе месту корито великог Ориноко широко је свега тридесет метара и претставља страшну бујицу која урла и пени се између црног стења. Даљи пут кроз прашуму био је нарочито тегобан. Пуних тридесет дана људи су морали да пробијају прави тунел кроз густу вегетацију. Најзад, после много тешкоћа, први научници стигли су на извор Ориноко.

Венци славе у старом Риму

Корона на латинском значи венац, који је у римској војсци био знак одликовања. Венац триумфатора правио се у почетку од листа ловора, а доцније од злата. Те венце добијале су војсковође приликом триумфа. Али, сем ових венаца постојали су и други. Такозвани опсадни венац добијао је војсковођа који је ослободио град од непријатељске опсаде. Тај венац прављен је од биљака које су расле у околини опседнутог града. Грађански венац плео се од храстова или церова лишћа, а добијао га је онај који је у рату спасао римског грађанина смрти. Зидни венац добијао је војник који би се први попео на зидине непријатељског града и провалио у њега, логорски венац давао се војсковођи који би први ушао у непријатељски табор, а бродски венац добијао је онај који би први, наоружан, ступио на непријатељски брод. Бродски, зидни и логорски венац обично су прављени од злата.

СИЛИКОНСКА ПАСТА ЗА ЗУБЕ

Вештачка материја силикон, од које се, између осталог, израђују разне тканине, чарапе, вештачки делови појединих људских органа и други предмети, од недавно се користи и за негу зуба. Наиме, силикон се ставља у пасту и, пошто се лако таложи, он у току прања облаже зубе танком скрамом, не дозвољавајући да се на њима задржава храна и нагомилава дувански талог. Сем тога, ако се метил-силикон дода у сасвим малој количини каквој пасти за лице, оставиће на кожи заштитни слој који је чува од воде и разних других штетних утицаја.

ТРИЈЕРА

Тријера или трирема је ратни брод с три реда весала у морнарици старе Грчке. Веслачи су седели на спратовима, један изнад другог. Ова лађа је мало тонула, била је брза, лако се окретала, а није била ни скупа. Правила се од чамовине. Гвожђа и месинга употребљавало се веома мало; само где је то било неопходно. Због тога је тријера била веома спретна и погодна за ратовање, па су је од Грка преузели Римљани и други народи. Била је дуга 50 метара, широка шест до седам, а исто толико висока. Тонажа јој је износила 230 до 250 тона. На предњем делу лађе био је бодеж с три зуба. Он није био дуг. Служио је да се њиме пробије бок непријатељске лађе. Тријере су дошле до изражаја нарочито у бици код Саламине, где су Грци потукли персиску флоту. Прве грчке тријере саграђене су у Коринту, око 500 година пре наше ере.

Особље на броду сачињавали су веслачи, морнари и официри. Веслачи су имали имена по томе у ком су се реду весала налазили: таламити (најнижи ред весала), зигити (други ред весала) и транити (најгорњи ред весала). Весла таламита била су најкраћа, па су они имали најмање напора, али и најмању плату. Најгорњи, транити, били су најбоље плаћени. Веслачке клупе налазиле су се у размаку од једног метра. Сваки ред имао је 25 клупа на сваком боку. Пошто су била три реда весала, то је тријера имала на сва три спрата 150 веслача. Клупе најнижег реда веслача биле су најближе боку, а горње су биле даље од њега. Када би се сва три реда весала покренула, тријера је имала погонску снагу равну 24 коњске снаге и могла је да јури брзином од десет миља на час.

Шеф веслача звао се хелеуст. Он је командовао веслањем по наредби заповедника тријере — тријерарха. Хелеуст је давао такт за веслање гласом, свирањем или ударцима штапа. Весла су се кретала по такту. Кад би шефу додијало давање такта, онда би веслачи певали песме удешене за такт веслања. На већим бродовима, где је било тешко давати такт веслачима, постојао је посебан свирач, тријераул. Кад би се тријера срела на пучини с неким бродом, онда би шеф веслача упозорио тај брод помоћу трубе, да не би дошло до судара.

Живот људи на тријери није био лак. Оне нису биле удешене за дугу пловидбу, али то не значи да нису полазиле

на дуга и опасна путовања. Веслачи су спавали на клупама, а морнари би нашли неко друго место. Само су официри могли да се извале на тепихе. Сваки члан посаде који би побегао с брода сматран је издајником домовине, па је оштро кажњаван. Најлакша казна била је бичевање, а најтежа дављење у води.

Ђура о паланци

У Пожаревцу, где је неко време био на служби, Ђура Јакшић је дошао у сукоб с локалним властима. Једне ноћи, седећи са својим пријатељима у некој кафани, он је, како каже оптужница, наздрављао омладини, слободи и „говорио је о садашњим властима како треба да пропане све што је труло...“

Одмах су га оптужили да је бунио народ. Читава афера завршена је тиме што је Јакшић био кажњен с два талира новчане глобе и премештен у Рачу. Сам премештај значио је пооштрење полициске казне, јер је он од учитеља IV разреда постављен за учитеља II разреда основне школе. Тада је Јакшићу било 36 година и на полициском саслушању забележено је да је „сиротог стања и да нигде ништа не поседује...“

У Рачу Крагујевачку Јакшић је стигао почетком септембра 1868 године. „...Ово је, брате си мој, права Сибирија“, пише он једном свом пријатељу. „...Нема ти ту поште, нема телеграфа, нити кроз средину ове усамљене варошице води друм: неколико дућана, један пинтер (бачвар), тишлер и неколико циганских ковача, то је све што те опомиње да ниси у пуком селу“.

У том свом писму Јакшић је оцртао и типове сеоске „интелигенције“. Осим њега, у рачанској школи била су још два учитеља, оба богослови, — „а да то и нису казали, могао сам се по деци уверити, јер кад се богу моле не само да читају већ чисто кроз плач певају“. Један од месних свештеника био је посланик у народној скупштини 1861 године, — „е ту сад мож' мислити, пише Јакшић свом пријатељу, с каквим страхопоштовањем мора се такви светац срести“. Општински ћата је млад човек и „љубитељ власти“, а практикант, „заједно са супругом, опомиње те на фараонових седам мршавих крава и толико гладних година“. Но, иако су тако изгледали, обоје су изразили жељу да их Јакшић „намолује“.

Као и свуда по Србији, и у Рачи се „жестоко политика води, само са вишег гледишта, — не сме ти нико ни за жива бога капетаново име споменути“. Капетан (срески начелник) био је неприкосновена личност. Могло се говорити о руском цару, о енглеској краљици и француском императору, али сваки разговор у коме би се поменуо било који срески начелник за власт је био врло подозрив.

КАД ЈЕ ОСНОВАНА СОРБОНА?

Сорбона је првобитно била школа за свештенике на универзитету у Паризу, који се налазио у згради названој по теологу Роберу де Сорбону (1201—1274). Сорбон је основао тај завод 1250 године. Доцније је, до 1792. Сорбона био назив за теолошки факултет у Паризу. Сада је Сорбона историско-филолошки и математичко-природни факултет са универзитетском библиотеком у Паризу.

Стари српски трговци

У Бечу, у старом граду, на тргу где су у давна времена касапи клали стоку и продавали месо, и данас постоји гостионица која носи назив „Грчка коноба“. Та гостионица помиње се још у 15 веку, када се другачије звала, али од 17 века она у свим бечким магистратским књигама носи своје данашње име.

„Грчка коноба“ била је готово кроз два века зборно место трговаца који су долазили из турских области. Били су то углавном Срби и Грци, а због „грчке вере“ и Србима је често придавана грчка националност, иако су у Аустрији били познати као Раци или Рацци. У једној старој бечкој песми из 1548 године описан је вашар који је одржан у близини „Грчке конобе“. — Одакле ту све нема трговаца! — каже се у песми. Састали су се са истока и запада. „И српски трговци ту продају своју робу, узвикују је на свом језику, а дошли су из турских страна и из градова који се славе својом старином“.

У „Грчкој коноби“ свршавани су трговачки послови, а поред ње, у „Грчком сокаку“, у дрвеним магазама стајала је свакојака „левантинска роба“ коју су бечки трговци преносили даље на запад. На уговоре и поруџбине ударани су печати или крстови, према писмености трговаца, или је сав посао свршаван на поверење. У 17 веку, српских и грчких трговаца у Бечу има већ толики број да готово потискују домаће. Сви су они турски поданици и држе монопол трговине с Турском. Овамо долазе Срби из Београда, Призрена, Приштине, а с њима и Македонци из Скопља, Битоља и из градова Јегејске Македоније. У Будиму они имају своје главно стовариште и одатле разносе робу у Пољску и Аустрију. Они се појављују на свим великим вашарима, тако да је у то време постојала и пословица: „Без Раца (Србина) нема вашара“.

Аустриске државне власти настојале су да сузбију ту трговину, која је била сасвим измакла из руку домаћих људи и коју је било тешко контролисати. Тако је 1670 године основано у Бечу Источно трговачко друштво, које је требало да преузме трговину с Турском. У ово предузеће најимућнији бечки трговци уложили су били знатан капитал, а и држава је дала неколико милиона сребрних форината. Пооштрена је контрола на границама према Турској и, једним едиктом, трговцима турским поданицима одузето је право да се баве трговином на велико. Али, тај едикт значио је пропаст и за новоосновано друштво. У земљу није више стизала роба, а посредници Источног друштва нису могли да је набављају у Турској, јер су свуда наилазили на сметње. Био је у изгледу рат, који је, 1683, почео опсадом Беча и тек после шеснаест година завршио се Карловачким миром.

За то време и у животу српског народа догодиле су се велике промене: позната сеоба, којом су захваћене старе српске области, и организовање новог живота у опустелим областима тек ослобођене Угарске. У маси српског становништва које је напустило стару отаџбину био је и већи број трговаца и занатлија. Угарски градови у којима су се населили српски трговци постадоше ускоро трговачки центри, а после завршеног рата српски трговци се опет појавише у Бечу, али овај пут и с јаком конкуренцијом.

Готово кроз цео 18 век води се у Бечу борба између српских и грчких трговаца, која, као и свуда где су заједно живели Срби и Грци, прелази и на црквено поље. Та се борба у Бечу завршила победом Грка. „Грчка коноба“ у другој половини 18 века све је мање заједничко зборно место српских и грчких трговаца. Срби се састају код „Белог вола“, у близини свог некадањег седишта, а онда сасвим напуштају овај део старог Беча и одлазе у предграђе Леополдштат, где држе своје магазе и трговачке пословнице. Грци су задржали трговину с Левантом, а Срби су преузели трговину у Угарској и на границама Турске. Но, српски трговци и даље заузимају значајно место у пословном свету старог Беча. На гравурама из 18 века приказани су у источњачкој ношњи, с фесом или с турбаном, у чизмама од сафијана, с теразијама или кесама новца у рукама, док се иза њих виде лађе крцате робом. Па још и почетком 19 века могли су се они видети како се недељом или празником возе у кочијама кроз главну алеју у Пратеру...

Током 18 века, готово у свим градовима средње и јужне Угарске Срби држе трговину у својим рукама. За Нови Сад, например, каже се да је прво и најзначајније место у Краљевини Угарској. Сент-Андреја је надалеко чувена. Њени трговци, према једној белешци из 1755 године, од најимућнијих су у Угарској. Воде трговину с Турском, а на вашару у Лајпцигу они одређују цене пољопривредним производима. У једном привредном лексикону из 1786 године истичу се српски трговци у Баји, Будиму, Новом Саду, Панчеву, Сегедину, Темишвару, Араду и другим местима широм Угарске. У једном царском едикту од 1751 године препоручује се државним властима да не чине никакве сметње „рацким трговцима који су толико заслужни за оживљавање трговине у Краљевини Угарској и која се без њих не би могла ни замислити“. Због тога су добијали извесне привилегије и имали право да се организују у трговачка друштва. Директна трговина на границама између Турске и Аустрије била је у њиховим рукама.

Али, и на другом крају аустриске царевине, у слободном царском граду Трсту, истакли су се српски трговци као организатори поморске трговине с Левантом. У једном реферату царици Марији Терезији из 1771 године, поводом неких питања тршћанске луке, каже се како су државне власти још 1750 основале поморско друштво које је требало да успостави трговачке везе с Левантом. Уложен је велики новац, а није било никаквог резултата. Али оно што нису могле да постигну државне власти, учинио је један човек. „Био је то, каже се у реферату, Иво Куртовић, човек српске народности. У Трст је дошао из Херцеговине, и ту је радио најпре као обичан момак“. После, кад је стекао известан капитал, Иво се удружи са својим братом Максимом и њих двојица купе једну трговачку галију с којом се упуте на Левант. Први покушај је успео изнад сваког очекивања. Од зарађеног новца браћа купе још једну галију, а Максим се пресели у Смирну. (Ту га је упознао Доситеј Обрадовић кад је учио школу Јеротија Дендрона.) Смирна је у то време била главна левантинска лука и главно тржиште робе која је долазила са истока. У њој је Максим Куртовић основао пословницу и саградио магазе. За неколико година трговачка флота браће Куртовића увећала се на десет галија. Тако је била успостављена трговачка веза између Трста и Леванта, коју су још дуги низ година држали Срби тршћански трговци.

Из ризнице природе

Да су животиње „паметне“ и да су способне да се договарају кад је у питању храна или избегавање опасности, то је већ познато. Питање је само до кога су степена „паметне“, тј. докле може ићи њихова довитљивост. Француски природњак Елиан Финбер, који је дуго година проучавао животиње, сакупио је већи број примера из којих се може видети да оне у појединим тренуцима превазилазе границу коју ми у обичном животу сматрамо као крајњу међу њиховог разума. Ево неколико тих сличица.

☆

Неки човек имао је пса који је много волео да се игра с децом, а нарочито с другим животињама. Једног дана, видећи петла како шета по дворишту, приђе му, разјапи вилице и... зачас се петлова глава нађе у чељустима пса. Пошто га је два-три пута благо продрмусао, пас пусти свог „заробљеника“. Петао, љут због увређеног достојанства, полете на пса и кљуцну га неколико пута у губицу. То овога није ни најмање наљутило, већ опет мирно зграби петлову главу и протресе је. Ово је још више разљутило петла, док је било очигледно да се пас игра. И то је тако трајало све док се петлу није досадило, те је отишао у други крај дворишта.

☆

Један колонијални пуковник испричао је ову сцену из Африке. Постоји тамо нека врста вране која необично воли нојева јаја. Како је мала и слаба и не може кљуном да разбије јаје, она у канџама понесе камен, надлети јаја која леже у песку и испусти камен на њих. Ово понавља све док неко јаје не буде разбијено.

☆

Морски рак копао је рупу у песку. Човек који га је посматрао баци према њему неколико школьки, од којих једна паде у рупу. После неколико минута рак изађе, носећи убачену шкољку, однесе је отприлике 20 сантиметара од рупе и ту је остави. Али, кад је видео да има још неколико шкољки у близини рупе, он их, једну по једну, однесе мало даље, бојећи се да и оне не упадну унутра.

Аждаје у бајкама и стварности

Аждаје и змајеви су наши „познаници“ још од детињства. Змај који је чувао златне јабуке на Благословеном Острву и кога је Херкул убио, троглаве аждаје из наших народних песама и приповедака — будили су у нама страх и њихов крај обично смо пропраћали уздахом олакшања у коме је било и дивљења за јунака који је био толико смео да им се супротстави. На цртежима у књигама бајки ова чудовишта претстављена су као џиновски гуштери чија су тела покривена крупним крљуштима. Другим речима, њих је народ, који је и створио приче о змајевима, сврстао у гмизавце, остајући тиме у оквиру реалности. Јер, мада на свету нема троглавих аждаја које из ноздрва сипају ватру, ипак постоји неколико врста гмизаваца чији нас изглед, величина и неке особине потсећају на чудовишта из бајки.

Године 1912 научници су открили на неким острвима Индонезије огромне гуштерове који могу да порасту до три и по метра. Према Комоду, највећем острву из те групе, назвали су их „змајевима с Комода“. Изгледа да су баш ти гуштерови, или неки њима слични који су већ изумрли, послужили као „модел“ старим кинеским мајсторима за њихове чувене змајеве, тако чест мотив у кинеској уметности и литератури. „Змајеви с Комода“, са својим дугим, савитљивим вратом и палацавим рачвастим језиком, као у змије, изгледају довољно страшни да би потстакли народну машту, која је од њих, с неизбежним додавањима, створила чудовишта. У стварности, ови „змајеви“ нису нимало опасни и обично се клоне човека, мада, кад су изазвани, могу тешко да га озледе ударцима шапа и репа.

„Змај с Комода“ припада групи гуштерова названих мониторима, а монитора разних врста има у Индији, Африци, Аустралији и многим другим крајевима. Међутим, ниједан од њих не може се по величини мерити са „змајевима с Комода“.

Ако је аждаја из бајки „позајмила“ своју дужину од „змаја с Комода“, онда је свакако своја крила „узела“ од аустралиског „лепезастог гуштера“. Овај гуштер, иако је заједно с репом дуг свега један метар, претвара се у право страшило кад га неко нападне, тако да његов изглед може да уплаши чак и дивље аустралиске псе. Наиме, „лепезасти гуштер“ има око врата један кожни набор, који он, захваљујући танким и чврстим костима сличним жицама на кишобрану, може да склапа и да расклапа као лепезу. Кад гуштер мирује, тај набор му лежи на „раменима“ као огртач. Кад га неко нападне, „лепезасти гуштер“ покушава најпре да се спасе бекством. Но, како се брзо замара, то му обично не помаже и он тада стане, окрене се према нападачу, отвори што највише може уста, у којима је кожа потпуно жута, а рашири своју жућкасту „лепезу“ по којој се налазе велике црвене тачке. Тако нарогушен, он заиста потсећа на аждају из прича, додуше само по изгледу, а не и величином.

Аждаје из бајки сипају ватру и дим из ноздрва. Таквих створења нема у природи, али зато постоје гуштерови који из очних капака избацују млазеве крви. Ти гуштерови имају још нешто што их чини сличним чудовиштима из прича: на њиховим пљоснатим телима, као и на глави, налази се неколико редова оштрих зубаца.

Пре педесетак година, неки путник наишао је у Калифорнији на једног таквог гуштера. Заинтересован његовим изгледом, узео га је у руке да га изближе разгледа. На његово запрепашћење, из гуштеровог ока бризнуо је танак млаз крви дуг преко 30 сантиметара. Кад је путник окренуо гуштера да би му испитао то око, млаз крви бризнуо је и из другог. То се поновило више пута, све док се гуштер није нашао на слободи.

Чак и свој незајажљиви апетит „позајмило“ је чудовиште из бајки од гуштерова. Већина ових гмизаваца једе, у односу на своју тежину, огромне количине хране. Тако, например, аустралиски „бодљикави гуштер“, кога због његовог апетита називају и „молох“, поједе за један оброк хиљаду до хиљаду и по мрава, и то на тај начин што једног по једног хвата својим лепљивим језиком.

ГДЕ САМ ЈА!
А КАКО ТИ ИЗГЛЕДА ОВАЈ ШТОС!
ШИЉО, ЈА САМ ОВДЕ! САД ПОКАЖИ ШТА ЗНАШ!
А? ШТА? ГДЕ? КО?
НИШТА ТИ НЕ ЗНАШ! ЈА ЋУ ТИ ПОКАЗАТИ ШТА ЈЕ ЦИУ-ЦИЦУ! ЕВО ГЛЕДАЈ!
ПОЛАКО, ШИЉО!
ТИ СИ СКАУТ! ЗНАШ ЛИ ДА ОДРЕШИШ ОВАЈ ЧВОР И ПОВРАТИШ УГЛЕД ПРОФЕСОРУ ЦИУ-ЦИЦА!

Сличице са Кубе

„Куба је најлепша земља коју су икад људске очи угледале“. То су речи из дневника Кристифора Колумба, које је он написао при повратку из тек откривеног Новог света.

Острво Куба налази се 140 километара јужно од Флориде. Велико је колико петина Француске (115.524 кв. км) и на истоку избраздано трима планинским венцима. На њему живи 5.200.000 становника. Земљиште је невероватно плодно. На неким местима слој родне земље дебео је преко 20 метара. Куба је земља шећера. У недоглед се простиру плантаже шећерне трске, биљке коју је овамо донео Колумбо. Кад се велики морепловац искрцао на ово острво, први пут је видео људе како пуше. Дуван је данас важан извозни артикал Кубе, која се сматра колевком цигаре.

Пристаниште главног кубанског града Хаване једно је од најлепших на свету. Некад су овамо стизали бродови из Африке и искрцавали товаре робова. У њему су се окупљале шпанске галије натоварене мексиканским сребром и перуанским златом пре но што ће поћи на опасан пут преко океана. А недалеко одатле, у морузима, гусари су чекали те бродове и пљачкали их. Данас у бившим гусарским селима живе вредни рибари и вешти ловци на ајкуле.

☆

У водама око острва има много ајкула. Оне су овде доста велике и могу бити тешке до 75 килограма. Из уловљене ајкуле одмах се вади јетра, јер се из ње добијају драгоцени витамини. Кожа се такође продаје, а од пераја справља се укусна чорба. Месо се много не цени и може се за мале новце добити у ресторану под именом „бакалао“ (бакалар). На улазу у пристаниште Хаване море просто ври од ајкула. Међутим, ове немани не нападају мештане, који се већ вековима ту купају. Тако се бар прича.

☆

Недалеко од Хаване налази се морско купалиште Варадеро, које има жало дуго 15 километара, с песком налик на најситнији шећер у праху. На самој обали саграђен је велики и модеран хотел, сав од стакла и челика. Свака соба има своју терасу, с које се може и пецати. Тамо странци долазе и купају се преко целе године. Али, само странци, јер Кубанцу никад неће пасти на памет да се зими купа. За мештане је у то доба године вода исувише хладна. Исто тако немогућно је видети Кубанца да своју кожу излаже сунцу, као што то чине туристи.

☆

Данзон је омиљена кубанска игра. За странце је несхватљиво зашто се играчки парови с времена на време заустављају, да би одмах потом наставили игру, мада оркестар није дао никакав знак. Објашњење се мора тражити у прошлости, кад је игра тек настајала. У старо време овај прекид био је једина могућност да момак и девојка проговоре неку реч а да их не чују старије жене, без којих девојке нису могле никуд маћи. Па и данас, иако тај разлог више не постоји, игра се зауставља код једне ноте коју само Кубанци познају.

Са Кубе је потекла и једна друга игра, која је захватила цео свет. Реч је о румби. Наравно, оно што се данас игра у иностранству под тим именом само је налик на оригиналну кубанску румбу.

Секстето је специфичан кубански оркестар. И музика и инструменти претстављају оличење историје Кубе: шпанске гитаре, афрички добоши, мараке старих Индијанаца. Игра се и конга. Они који је играју и не слуте да та игра потиче из доба кад је Хавана била средиште трговине робљем. Повезани ланцима један за другог, робови су могли да начине само три ситна корака, а затим да повуку ланац који им је оковао ноге. А данас њихови потомци играју конгу по улицама Хаване у доба карневала.

☆

Колумбо се искрцао на Кубу за време свог првог путовања у Нови свет, 1492 године, а 1511 запоселе су острво шпанске трупе. Вековима је Куба остала шпанска колонија, али жеља за слободом код кубанског народа није се угасила, што сведоче многобројне побуне против освајача. Године 1868 избио је општи народни устанак, који су Шпанци крваво угушили 1878. Нови устанак, 1895, завршен је после три године, на интервенцију Сједињених Америчких Држава, Париским уговором, којим се Шпанија одрекла Кубе. Острвом управљају САД од 1902, али су све до 1934 задржале право контроле. Отада је Куба независна република.

Мерење интелигенције

На самом почетку овога века учитељи неких париских основних школа приметили су да сваке године полази у школу известан број деце чија је интелигенција нижа од просечне. Таква деца нису била у стању да прате наставу упоредо са својим друговима и другарицама.

Да би учитељ могао да „открије“ такво дете, потребно је да прође више месеци, а дотле је он узалуд утрошио приличан труд да га нечем научи. Да се то више не би дешавало, већ да се овакви основци на време упуте у нарочите разреде за заосталу децу, педагози су позвали у помоћ тада познатог француског психолога, професора на Сорбони Алфреда Бинеа, и он се одмах латио задатка.

Да би пронашао метод за испитивање интелигенције, професор Бине је кренуо по школама и стао да поставља деци разна питања. Например: До колико знаш да бројиш? Умеш ли да нацрташ квадрат? Знаш ли наизуст какву песмицу? — и томе слично. Све одговоре он је тачно записивао у нарочиту бележницу.

После обимног рада професору је пошло за руком да састави за сваку годину узраста нарочиту листу питања и одговора. Већ после првих опита психолог је дошао до закључка да је на добром путу, јер је увидео да се из тачних или нетачних одговора може закључити степен дечје интелигенције, као и то да ли је дете способно да прати нормалну наставу.

Метод професора Бинеа, до кога је он дошао равно пре педесет година, постепено је све више продирао у праксу многих психолога. Убрзо је примењен готово у свим земљама света и, током времена, толико је усавршен да је данас признат као општи и тачан начин испитивања дечје интелигенције. Уколико се методи испитивања разликују у појединим земљама, то је зато што за сваки народ постоје извесни специфични услови о којима се мора водити рачуна.

Тестирање (испитивање интелигенције) врши се на тај начин што се детету постављају питања за која се зна да одговарају његовом узрасту. Например, ако дете од осам година одговори на питање које је предвиђено за дванаестогодишњу децу, значи да је његова интелигенција за 50 отсто јача. Али, ако дете од осам година може да одговори само на питања која се постављају деци од седам, шест или пет година, то значи да је оно за толико заостало. На основу тога добија се „количник интелигенције“, а то није ништа друго до аритметички однос између старости и интелектуалне развијености једне особе.

Изнећемо овде један од начина тестирања.

Дете од две или три године требало би да је способно да нарочите фигуре од дрвета (круг, квадрат и троугао) стави у одговарајуће форме које су изрезане у једној дасци.

Кад се детету од четири или пет година покажу три или четири предмета, па се један од њих сакрије, дечак или девојчица требало би да погоде који је од њих сакривен.

У шестој години дете треба да зна како ће да нађе излаз из једноставно нацртаног „лавиринта“.

У седмој години треба да укаже на какву већу грешку на неком цртежу (например, неки човек у соби мирно руча док је цела кућа у пламену).

У деветој години треба да каже, у року од једног минута, неколико речи које се сликују. Например: мати, дати, прати итд.

У дванаестој години треба да зна да објасни у чему је наравоученије једне басне.

У четрнаестој години треба да је у стању да реши какав компликованији задатак.

Не треба мислити да испитивање једне особе обухвата само једно овакво питање. Ако се сва питања исцрпу, па макар се испитивани који пут и преварио, испитивач прелази на питања која су прописана за старији узраст. Тако ће наставити све док испитивани не наиђе на низ питања на која не може да да тачан одговор. После тога педагог-психолог одређује рачунским путем којем узрасту одговара интелигенција испитиване особе.

Веровали или не...

НАЈМУТНИЈА РЕКА НА СВЕТУ

Река Мисисипи позната је не само по својој дужини, већ и по томе што је њена вода већим делом године необично мутна. Међутим, једна река у Јужној Африци, коју домороци зову „Блато старог човека“, хиљаду пута је мутнија и блатњавија од Мисисипија.

НАГРАДА ЗА ДОБИЈЕНУ РВАЧКУ УТАКМИЦУ

Шкотски владар Џемс II био је толико одушевљен што је Шкотланђанин Џон Рос, у једном рвачком надметању, победио једног Енглеза, да је свом земљаку дао као награду замак Инч и подарио му племићку титулу.

ОДГОВАРАЈУЋЕ ПРЕЗИМЕ

У Њујорк Ситију постоји једна радња у којој се продају разне врсте лампи и сијалица. Сопственица те радње је нека Ен Лајт, чије презиме преведено на наш језик значи „светлост“.

ШЕРИФ-ПУШКА

Шериф округа Јакима, у америчкој савезној држави Вашингтону, има презиме које се прилично подудара с његовим занимањем. Шериф се презива Ган, што на нашем језику значи „пушка“.

РОГАТИ ЗЕЦ

На имању Вилијама Гатрица из Пали Ситија, у Калифорнији, једна питома зечица окотила је петоро младих. Четворо од њих сасвим су нормални, док пето има поред десног ува рог као у младог овна.

СТРПЉЕЊЕ

Артур Бенсон из Ланкастра, у америчкој савезној држави Пенсилванији, успео је да, уз помоћ микроскопа и једне минијатурне бургије, проврти рупу у власи са човечје главе.

НОВИНЕ ОД ЛЕДА

У многим селима северног Гренланда појавиле су се 1934 године необичне новине. На добро углачаној површини великог комада леда исписиване су сваког дана све занимљиве вести добијене путем радија. „Уредници“ ових новина били су обично Ескими који су имали радио-апарате. У неким гренландским селима ове чудне новине излазе још и данас.

ВЕЛИКИ ЗАЛОГАЈ

Године 1884 посада једног енглеског брода наишла је у близини острва Јамајке на огромну угинулу ајкулу, у чијим је чељустима било велико буре пуно усољене рибе. Чак и за тог морског прождрљивца овај „залогај“ био је сувише велики. Буре се заглавило у ајкулиним чељустима и она је, с пуним устима рибе, угинула од глади.

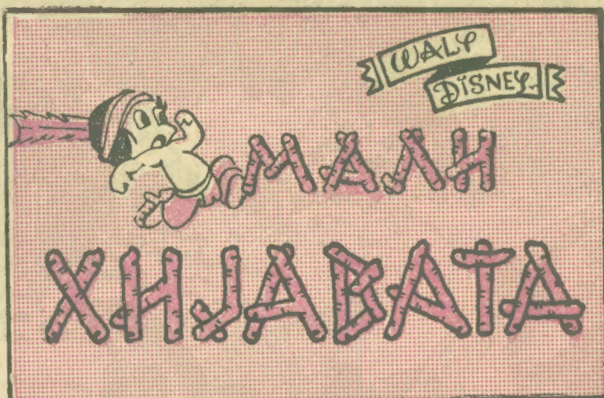

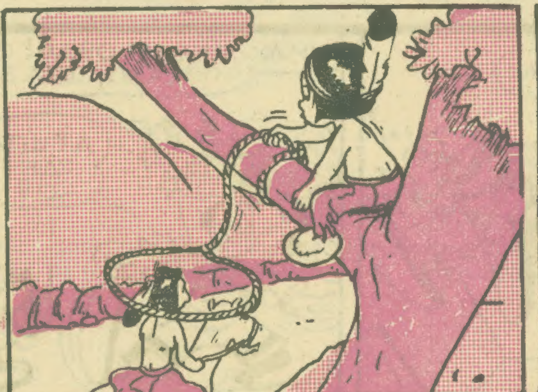

КЛОАКА МАКСИМА

У старом Риму реч клоака најпре је означавала канал за наводњавање. Најстарији такав канал јесте позната Клоака максима. Историчар Ливије забележио је да га је саградила породица Тарквинија у мочварним низинама међу римским брежуљцима. У то доба вероватно пада само почетак изградње тога канала, а он је тек доцније потпуно завршен и засвођен. Када је то тачно било, не зна се. Клоака максима почињала је између брежуљака Опија и Цистија, затим се пружала испод Аргилета, јужно од Комиција долазила до Форума, ишла кроз Велабар и Боари и пошто би се спојила с каналом којим се одводњавао циркус утицала је у Тибар између Емилијева моста и једног малог округлог храма. Доњи део овога канала искоришћаван је од самог почетка, док су остали, горњи делови тек крајем 19 века подешени за употребу и укључени у мрежу градске канализације. Клоака максима имала је и своју заштитницу — богињу Клоацину. Њен храм налазио се на северној страни Форума, близу Комиција.

* * *

БОЈЕ ОД КАУЧУКА

У току последњих година навелико је почела производња боја од каучука. Ове боје знатно су боље од боја које су се досад употребљавале. Људи који никад нису имали четку у рукама сада могу сами да боје зидове својих станова, пошто је рад с бојама од каучука врло лак, не остају трагови четке на зиду, потпуно се осуше за свега двадесет минута, а и мирис им није непријатан. То омогућава свакоме да у слободним вечерњим часовима сам обоји просторије у свом стану. И док се после рада опере четка, зидови су већ суви. Приликом сушења, боје од каучука се шире, те обојена површина постаје глатка. Места која су случајно остала необојена, могу се накнадно обојити, и то доцније обојено место уопште се не разликује од раније обојених површина. Кад се боја осуши, тј. кад испари вода коју она садржи, онда у њој остане 33% каучука. Боја је врло постојана на светлости, а мрље и прљавштина на њој могу се лако уклонити ако се зидови оперу обичном водом.

* * *

ЕКСПРЕСНО ЗИДАЊЕ

Пре неколико месеци, у Америци је за свега шест дана обложена алуминијумским плочама зграда од 26 спратова. Недавно је овај рекорд далеко надмашен, јер су четири групе од пет монтера и пет помоћника за свега 9,5 радних часова обложиле алуминијумским плочама зграду од 22 спрата.

* * *

ОТКРИВЕНО СТАРО АРКТИЧКО СЕЛО

Експедиција састављена од данских музејских радника и неколицине професора универзитета у Пенсилванији открила је на северозападу Канаде остатке арктичког села у коме су људи живели вероватно пре више од хиљаду година. Утврђено је да је ово насеље старије од насеља Ескима китоловаца са острва Туле. Откриће је од великог значаја за науку, јер је нађено више од стотину кућа, многобројни гробови и разне врсте посуђа, што ће помоћи да се утврди какви су односи и утицаји постојали између ових и суседних становника, као и између арктичких цивилизација разног доба.

* * *

ДАМАР-СМОЛА

Дамар (бакља, светлост) је малајска реч и означава име многих врста чврсте смоле која се добија засецањем дрвета из породице Burseraceae. На Малајским Острвима (Борнео, Суматра итд.) ове смоле служе за осветљавање, а и у техничке сврхе. Најбоља врста је такозвана батависка дамар-смола. Она се добија из дрвећа које успева у југоисточној Азији, а у трговину долази у зрнцима разних облика и величине. Та смола је провидна, крта, боје је жуте или црвенкастобеле, мириса слаба. Лако се топи у хлороформу, бензолу, угљеничном бисулфиду итд. Употребљава се и у индустрији лакова, а у медицини за прављење мелема.

* * *

ПАМЋЕЊЕ МАЈМУНА

У односу на друге животиње мајмуни су духовно прилично развијени и неке врсте могу се на много штошта привикнути и научити. То се најбоље види у циркусима, где мајмуни изводе свакојаке вештине, а има и примера да они памте људе и њихов изглед, и то после дужег времена. Прича се да је један мајмун препознао ветеринара који га је лечио пре осам година и одмах заузео према њему непријатељски став, јер му лечење није било пријатно. Други мајмун, опет, толико је волео свога чувара да би се увек разјарио кад би га неко само такнуо. Мајмуни иначе видно показују своја расположења: радост, жалост, љутину итд. То им се јасно одражава на лицу.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЏИНОВСКИ АВИОН БУДУЋНОСТИ биће хидроавион

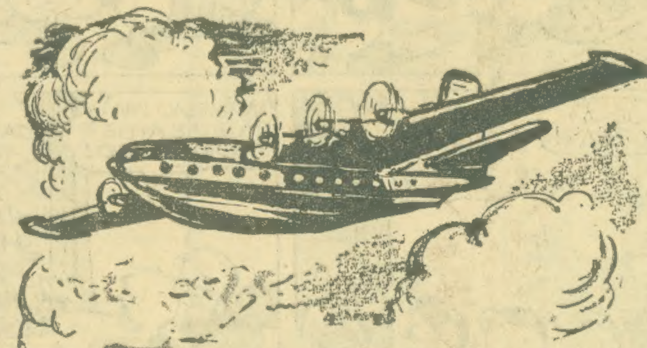

Једина могућност грађења још већих ваздушних џинова јесте — повратак хидроавионима. Пре рата су грађени огромни хидроавиони, тешки и до 50 тона. Али, тада су мотори били сувише слаби, тако да су хидроавиони, као споро превозно средство, убрзо напуштени. Захваљујући снажним послератним моторима, турбопропулсорима, у последње време све се више граде велики хидроавиони, који ће у будућности далеко надмашити димензије авиона.

Што је хидроавион већи, то је његово узлетање и слетање лакше, док је код авиона обрнут случај. Хидроавиону стоји на располагању огромна морска површина, тако да му никакав аеродром није потребан. Највећи данашњи путнички ваздухоплов јесте енглески хидроавион „Принсес", тежак 150 тона. Он са својих шест мотора и брзином од 660 километара на час, може да превезе двеста путника на даљину од 6000 километара.

У прекоокеанском саобраћају и на дужим линијама уопште, авиони постају у последње време све већи такмаци путничким бродовима. Они су прошле године превезли преко Атлантског Океана око пола милиона путника, а на линији Париз—Казабланка, први пут у историји, број путника превезених авионом надмашио је број путника који су путовали бродовима.

Огроман пораст ваздушног саобраћаја омогућен је највише зато што се данас граде џиновски авиони који могу да понесу и по сто путника одједном.

Међутим, чак и овим џиновским авионима путовање је прилично скупо. За веће авионе било би потребно градити нове аеродроме, јер би за њих данашњи били сувише мали. Осим тога, слетање и узлетање оваквих џинова било би веома опасно.

ХЕМИСКИ САСТАВ ХРАНЕ

Хемиски састав наше хране одговара материјама којих има у земљи. Међутим, не само да сви ти елементи морају, мање-више, бити садржани у храни, већ они у њој морају да буду у облику у коме их наше тело може да прими. Познато је да у нашем телу, односно у храни коју једемо, мора бити гвожђа, а ако га нема ми га надокнађујемо на тај начин што га узимамо у оном облику који нам одговара. Просечан одрастао човек може да асимилује дневно око 0,45 грама калцијума, јер кости и зуби стално измењују нове молекуле за старе и калцијум се том приликом стално излучује. Све се то потпуно измени отприлике за шест година. Ако у организму нема довољно калцијума, онда организам настоји да се томе прилагоди, али никад потпуно не успева. Због тога настаје излучивање калцијума из костију и зуба. Ако је недостатак калцијума велики, онда то утиче на здравље и скраћује живот. Фосфор је за калцијум отприлике оно што је муња за гром. Оба та елемента неопходна су за стварање костију и зуба, али фосфора морамо имати два пута више него калцијума, јер целу резерву фосфора наше тело излучи за мање од три дана. Међутим, већина намирница садржи више фосфора него калцијума. Млеко чини изузетак.

ШТА ЈЕ ЧАГАТАЈ?

Чагатај је назив за источну групу турских језика. То име дато је по Чагатају (умро 1240), монголском хану, другом сину Џингис-хана. У 15 веку чагатај се развио у књижевни језик и њиме су писали песник Неваі (1440—1502) и Бабур (1483—1530), оснивач монголске династије у Индији.

ТРИПОЛИ

Триполи је сиво-жута или црвенкаста земљаста врста камена која служи за глачање метала, камења и другог. То име добила је по граду Триполису, преко кога је долазила у трговину из Северне Африке.

ШТА ЈЕ КОНТР-ДАНС?

Контр-данс је назив за један жив и врло леп француски плес који има много фигура. У њему учествују два или више парова играча, који се налазе једни према другима.

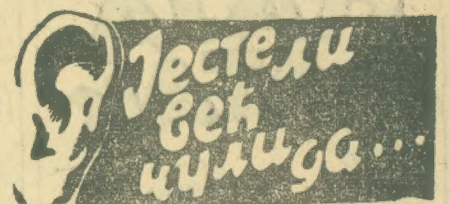

...према подацима УНЕСКО-а, на свету излази 7.520 дневних листова, са укупним тиражом од 217,174.790 примерака.

... Хипарх, највећи астроном Старог века (2 век пре наше ере), први је почео да одређује и обележава положај места на земљиној кугли помоћу географске дужине и ширине.

... по остацима нађеним у неким ископинама у Мексику, утврђено је да су у преисториско доба живели људи који нису били виши од 80 сантиметара. Ови преисториски кепеци знали су за геометрију, лили су олово и умели су да мумифицирају лешеве.

... прву подморницу саградио је, 1620 године, Холанђанин Корнелиус ван Дребел, који је био у служби енглеског владара Џемса I. Његова подморница могла је да зарони четири до пет метара испод површине, а покретало ју је дванаест веслача. Овај проналазак није се могао практично искористити.

... од сто килограма шећерне репе добија се око 13 килограма шећера.

... риба црни гргеч храни се, поред осталог, и мањим барским птицама.

... у Кини се као нарочит гурмански специјалитет сматрају пијани морски ракови. Живи ракови ставе се у чинију пуну млаког вина и нешто соје. Кад се ракови „опију", постају жути. „Пијани ракови" једу се живи.

... за оснивача Сан Марина, најмање републике на свету, сматра се неки Марино, каменорезац са острва Раба, који је живео у IV веку.

... грамофонске плоче изумео је Немац Емил Берлинер, 1887 године. До проналаска Берлинеровог грамофона с плочама, све сличне справе имале су место плоча ваљак.

Водоравно: 1) водена животиња; 5) усов; 7) висораван у Азији; 8) кинеска мера за дужину; 10) општинско подручје; 11) столеће; 12) влакно, конац; 13) део простора ограничен затвореном површином; 14) узвик; 15) француски композитор из XIX века; 16) амајлија, талисман; 18) обичај, навика; 19) први бан читаве Славоније (почетак 13 в.); 21) морско купалиште код Херцегновог; 22) река у Аустрији; 24) неодевено; 25) утока Аралског Језера; 26) речно острво; 27) полуострво између Црног и Азовског Мора; 28) лична заменица; 29) личност из романа „Сага о Форсајтима"; 30) композитор опере „Севиљски берберин"; 32) река у Босни, притока Уне.

Усправно: 1) смањење цене; 2) отпадак од дрвета; 3) суштина; 4) слово латинице; 5) рудник олова и живе у Словенији; 6) право призива вишем суду; 7) пушчано зрно; 9) врста дисциплинске казне; 11) мањи ратни брод за извиђање; 13) град у Шпанији; 15) саставни део неких музичких инструмената; 17) врста стоног грожђа; 19) мароканска лука на Атлантском Океану; 20) морско купалиште у Италији; 21) пркос; 23) други римски краљ; 25) поприште; 27) љиљан; 29) мушко име; 31) осовина.

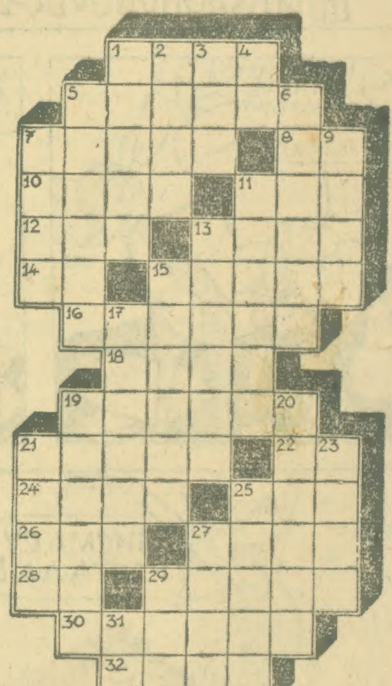

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ас; 3) кекс; 5) кодекс; 7) Галичица; 9) иза; 10) фен; 11) га; 12) „Др"; 14) на; 15) Невада; 18) риба; 19) банана; 21) те; 22) ат; 23) ра; 25) Обу; 27 Шид; 28) кикирики; 31) Топола 32) радо; 33) ка.

Усправно: 1) Аеди; 2) скеч; 3) Кола; 4) скиф; 5) Казан; 6) сцена; 7) гиг; 8) Ана; 12) Двина; 13) Рабат; 16) Ера; 17) дан; 19) „Бебит"; 20) Арика; 21) ток; 24) ади; 26) укор; 27) шило; 29) ипак; 30) рода.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

У једном потезу

Као што видите, на слици 1 има 21 цвет. Можете ли да повучете једним потезом оловке линију која би обухватила све те цветове, тако да се ниједан не нађе изван заокружења? Ми тврдимо да је то могућно и као доказ погледајте слику 2. Као што видите, ствар је заиста изводљива, иако, признајемо, линија није баш најједноставнија.

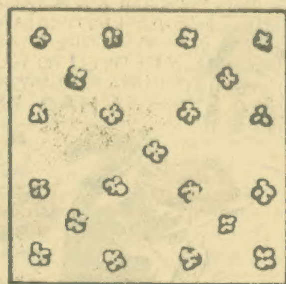

Сл. 1

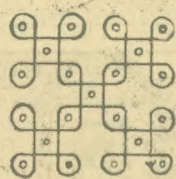

Сл. 2

Вода и вино

Шта треба учинити да вода из чаше пређе у другу чашу пуну вина, а да се не употреби трећа чаша, нити неки нарочити трик? Можда вам ово изгледа немогућно, али је сасвим изводљиво.

Узмите две једнаке мале чаше. Напуните једну водом до ивице, а другу вином, такође до ивице.

Најзад узмите комад финог тила. Довољно је да површина тила буде само мало већа од површине отвора ваше чаше. Ставите тил пажљиво на чашу с водом, а преко њега свој длан да бисте га пажљиво и добро затегли. Слободном руком притисните уз чашу ивице тила које прелазе преко ивице чаше. Затим изокрените руку, држећи је стално прилепљену на горњи део чаше. Сада је полако ослободите, клизећи њоме према дну изврнуте чаше. Видећете да ће и сам тил бити довољан да задржи воду у изврнутој чаши. Бићете већ тиме задовољни.

Сада узмите опрезно чашу вина и ставите је полако, али тачно, испод изврнуте чаше с водом. Тада ћете видети да ће вода силазити полако у чашу с вином, а вино ће се пети у чашу с водом.

Важно је да знате и ово: при првом покушају можда нећете успети, па је зато боље да све радите над лавабоом или неким судом, да би се избегле евентуалне непријатности.

Кључ тајне

Паја Патак је на трагу својих сестрића који су ишчезли. Једини подаци којима он располаже јесу чекић и пет делова једног разбијеног суда.

Изрежите ових пет комада. Саставите их, као што је Паја Патак учинио, и... имаћете кључ тајне.

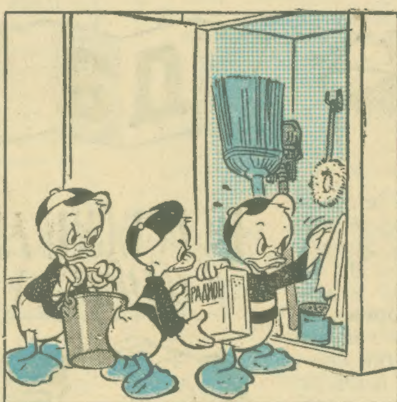

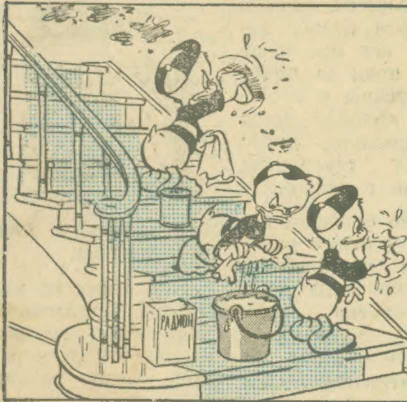

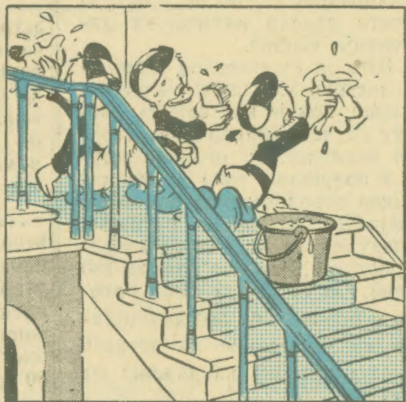

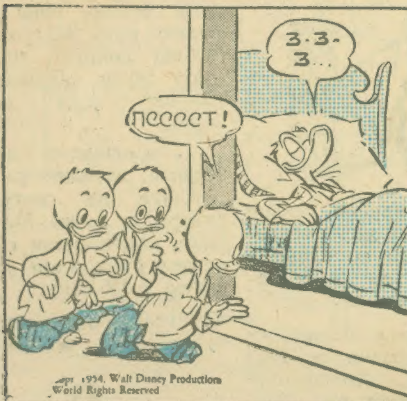

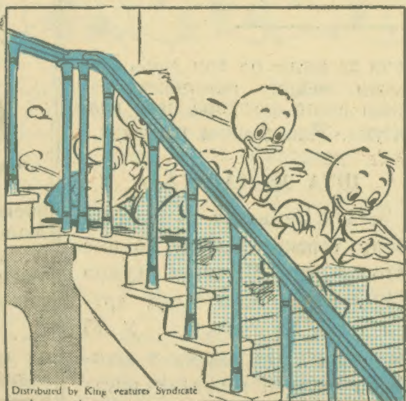

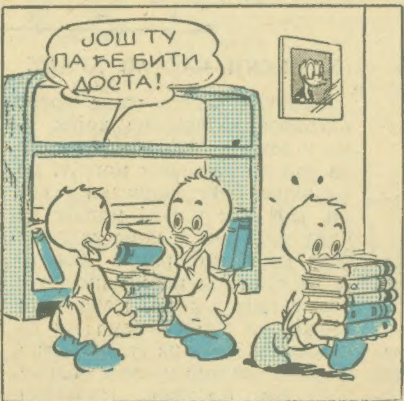

СРЕЋНА СТВОРЕЊА

— Ујка-Пајо, је ли истина да су сијамски близанци срасли један за другог? — пита Раја.

— Истина је.

— И да морају заједно да иду у школу?

— Да.

— А кад једног боли зуб, онда и други може да остане код куће?

НЕ ВОЛИ ДА ЗНА

— Сад баш читам веома занимљиву књигу „Наполеонов живот“, — вели Белка Пати.

— Ја сам је већ прочитала. Најлепше је оно место на крају...

— Не, не! Немој да ми причаш! Не волим да читам књигу кад знам шта ће бити на крају с главним јунаком!

НАЈБОЉА ВЕЖБА

— Хтео бих да постанем инкасант, — вели Шиља Пери Ждери. — Мислиш ли да је то тежак посао?

— Па, није тако тежак, али треба много вежбе.

— Вежбе? Како ћу ја то онда постићи?

— Ништа лакше! Позајми ми само хиљаду динара, па се онда до миле воље вежбај на мени!

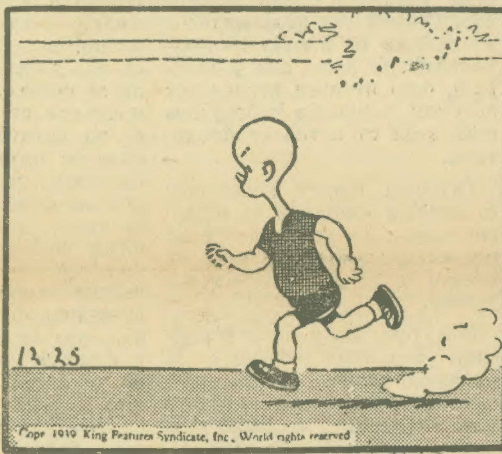

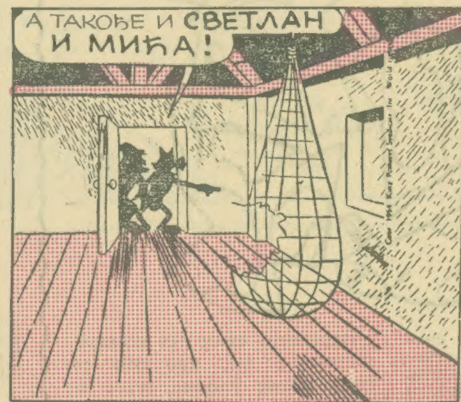

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика“ Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишње 500, полугодишње 250, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.